

Til Energinet
Tonne Kjærsvvej 65
Fredericia 7000
info@energinet.dk

Miljøvurdering og Plan
J.nr. 2020-16903
Ref: Mvede
Den 12. august 2025

Afgørelse om undtagelse af dele af projekt efter miljøvurderingslovens § 4, stk. 4, vedrørende 400 kV-luftledningsanlæg (1973) mellem Kauslunde og Fraugde på Fyn

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) har den 12. maj 2020 modtaget en ansøgning fra Energinet om miljøvurdering af 400 kV-luftledningsanlæg (1973) mellem Kauslunde og Fraugde på Fyn iht. § 18 i miljøvurderingsloven¹, jf. § 15, stk. 1, nr. 1.

Det samlede projekt er omfattet af miljøvurderingslovens bilag 1, pkt. 21, som omfatter anlæg af stærkstrømsluftledninger med en spænding på mindst 220 kV og en længde på over 15 km. Styrelsen har tidligere vurderet, at projektet er sammenligneligt med nyanlæg af 400 kV-luftledningsanlæg grundet den meget omfattende renovering, og derfor kræver projektet en § 25-tilladelse. Luftledningsanlægget (fra 1973) er ikke tidligere blevet miljøvurderet, da anlægget blev etableret inden VVM-direktivet trådte i kraft.

Det fremgår af miljøvurderingslovens § 15, stk. 1, at projekter, der på grund af deres art, dimensioner eller placering kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, ikke må påbegyndes, før myndigheden skriftligt har meddelt tilladelse til projektet efter en miljøvurdering af projektets indvirkning på miljøet. Der skal være meddelt miljøvurderingstilladelse til det samlede projekt efter miljøvurderingsloven før hele projektet eller dele heraf må påbegyndes.

Bygherre, Energinet, har den 5. maj 2025 afleveret miljøkonsekvensrapport (en revideret version af rapporten er modtaget den 31. juli 2025) og er under behandling i SGAV. Efter miljøvurderingsprocessens tidsplan følger 2. offentlighedsfase for projektet (min. 30 dage) i august/september 2025 og en § 25-tilladelse efter miljøvurderingsloven senest forår 2026. På den baggrund har bygherre indsendt ansøgning af den 4. juni 2025 om undtagelse efter miljøvurderingslovens § 4, stk. 4. Ansøgningen foreligger i en revideret udgave af den 9. juli 2025 (bilag 2), da bygherre har fået behov for at disponere over et større arbejdsareal pr. mast, ændret fra ca. 1.500 m² til 3.500 m², på grund af der skal være plads til flere kraner for at rejse én mast.

Bygherre skriver, "Energinet har på baggrund af luftledningsanlæggets tilstand vurderet, at det er tvingende nødvendigt at opstarte udskiftning af master, isolatorer, ledere og jordtråd samt renovering af fundamenter på 400 kV-luftledningsanlægget i starten af august 2025". Bygherre vurderer, at det vil være for sent at starte renoveringsprojektet efter en forventet § 25-tilladelse i foråret 2026 grundet anlæggets forværrede tilstand og afgørende rolle for forsyningssikkerheden.

Bygherre fremhæver, "Da 400 kV-luftledningsanlægget mellem Kauslunde og Fraugde er essentielt for elforsyningssikkerheden på Fyn og funktionaliteten af den vigtige elektriske forbindelse på tværs af Storebælt, kan en nedlukning og delvis nedtagning ikke accepteres for dansk elforsyningssikkerhed".

¹ Lov nr. 425 af 18. maj 2016 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), jf. lovbekendtgørelse nr. 4 af 03. januar 2023 af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (Herefter benævnt miljøvurderingsloven).

Desuden har bygherre konstateret, at der er asbest i flere mastfundamenter (i alt 52 stk.) som af hensyn til arbejdsmiljøet betinger en renovering af mastfundamenter, før udskiftning af master kan påbegyndes.

Afgørelsen

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) træffer hermed afgørelse efter miljøvurderingslovens § 4, stk. 4, om at undtage dele af projektet vedrørende 400 kV-luftledningsanlægget (1973) mellem Kauslunde og Fraugde på Fyn fra kravet i miljøvurderingslovens § 15, stk. 1, om at det samlede projekt skal have en miljøvurderingstilladelse, før renoveringsprojektet kan påbegyndes.

Undtagelsen gælder for så vidt angår nødvendige dele af renoveringsarbejdet af 400 kV-luftledningsanlægget (fra 1973), som tidsmæssigt ikke kan udsættes af sikkerhedsmæssige årsager og som er omfattet af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøes miljøvurderingstilladelse.

Afgørelsen betyder, at Energinet kan påbegynde det nødvendige renoveringsarbejde i august 2025, uanset at SGAV's miljøvurderingstilladelse for renoveringsprojektet først meddeles på et senere tidspunkt. Det nødvendige renoveringsarbejde omfatter:

- udskiftning af i alt 182 gamle master herunder isolatorer, ledere og jordtråde til nye master, isolatorer, ledere og jordtråde med samme funktion og overordnede udseende
- renovering af i alt 52 mastefundamenter, hvor der skal fjernes asbest fra soklerne, før der arbejdsmiljømæssigt må ske udskift af de tilhørende master. Der er tale om:
17 master i Middelfart Kommune: 74, 77, 78, 79, 80, 82, 85, 88, 91, 93, 98, 100, 103, 109, 111, 114, 119
5 master i Assens Kommune: 120, 121, 122, 127, 134
30 master i Odense Kommune: 170, 171, 172, 173, 191, 195, 196, 197, 199-211, 213, 214, 217, 219, 230, 232, 233, 234, 238
- nystøbning af fundamenter før udskiftning af to master med nye master. Der er tale om 151 og 236A
- arbejdsarealer på (ca. 3.500 m²) ryddes, klargøres og belægges med køreplader

Udskiftning af ovennævnte dele er kritisk for anlæggets funktionalitet og renoveringen af nogle sokler er nødvendig før det arbejdsmiljømæssigt er forsvarligt at udskifte tilhørende master.

Det er en forudsætning for denne udtagelsestilladelse, at Energinet gennemfører projektet inden for de fysiske og miljømæssige rammer og forudsætninger, herunder afværgeforanstaltninger, som fremgår af bygherres miljøkonsekvensrapport af den 31. juli 2025.

SGAV er enig med bygherres vurdering af, at der er behov for afværgetiltag i form af paddehegn (hvis arbejdet udføres i paddernes aktive periode 1. februar til 31. oktober). Foruden de i miljøkonsekvensrapportens nævnte master (79, 88, 125, 137, 141, 155, 173, 183, 192, 198, 221, 228, 236 og 240) vurderer SGAV, at der ud fra et forsigtighedsprincip er behov for supplerende opsætning af paddehegn (hvis arbejdet udføres i paddernes aktive periode 1. februar til 31. oktober). Det supplerende vilkår omfatter:

- **Mast 93:** Arbejdsarealet omkring masten ligger i levende hegn, der ikke kan udelukkes at fungere som spredningskorridor eller vandringsrute for bilag IV-padder. Der skal anvendes paddehegn til at lede padder uden om arbejdsarealet.
- **Mast 96:** Arbejdsarealet omkring masten ligger i et meget varieret område med mindre søer i moseområdet, ca. 60m mod syd en sø og indenfor en afstand af 300m mod nord flere søer. Det kan ikke udelukkes, at dele af området kan være egnet som levested for bilag IV-padder, eller området kan bruges som spredningskorridor. Der skal opstilles paddehegn langs den vestlige del af arbejdsarealet (delvis på nord-, syd- og vestsiden), så padder ledes uden om arbejdsarealet.
- **Mast 128:** Der er en vandfyldt lavning ca. 25m syd for arbejdsarealet omkring masten, og tre andre søer mod syd indenfor en afstand af 300m. Det kan ikke udelukkes, at området der ryddes, kan være

egnet som raste- eller fourageringsområde for bilag IV-padder. Der skal opstilles paddehegn langs den sydlige og østlige del af arbejdsarealet (delvis øst-, syd og vestsiden), så padder ledes uden om arbejdsarealet.

- **Mast 132:** Da der er registreringer af flere arter af padder (herunder bilag IV-padder), i søen ca. 50m øst for arbejdsområdet ved mast 132, vurderes det, at der er behov for paddehegn langs øst og sydsiden af arbejdsarealet, så padder ledes uden om arbejdsarealet.
- **Mast 142:** Da arbejdsarealet omkring masten ligger tæt på søer og moseområde, der ved besigtigelsen i april 2025 blev erklæret egnet som yngle- og rasteområde for bilag IV-padder (6Sø9 og omkringliggende mose), kan det ikke udelukkes at bilag IV-padder kan befinde sig i området og strejfe ind på arealet. Det skal opstilles paddehegn langs syd-, vest- og nordsiden af arbejdsarealet.
- **Mast 151:** Der ligger flere søer i umiddelbar nærhed af de to arbejdsarealer til masten hhv. mod nord, øst og syd, og det kan derfor ikke udelukkes at andre bilag IV-padder bruger området som raste- og fourageringsområde samt spredningskorridor mellem områderne nord og syd for arbejdsarealerne. Stor vandsalamander er registreret flere steder nær arbejdsarealerne, og det kan ikke udelukkes, at enkeltindivider strejfer ind på arbejdsarealerne. Der skal opstilles paddehegn langs den vestlige del af det vestlige arbejdsareal (delvis nord-, syd- og vestsiden) og langs den nordlige og østlige del af det østlige arbejdsareal (nord- og østsiden og delvis vestsiden).
- **Mast 163:** Der er flere søer og vandfyldte lavninger nord og syd for arbejdsarealet omkring masten, og det kan ikke udelukkes at læhegnet anvendes som rasteområde, vandringsrute og/eller spredningskorridor for bilag IV-padder. Der skal opstilles paddehegn, der leder padder uden om arbejdsområdet.
- **Mast 174:** Den sø, der i miljøkonsekvensrapporten er beskrevet som 9Sø1, blev ved besigtigelsen i april 2025 erklæret egnet som ynglevandhul for bilag IV-padder. Søen ligger ca. 60m syd for arbejdsarealet omkring masten, og det kan ikke udelukkes, at bilag IV-padder anvender bevoksningen som rasteområde, fourageringsområde og/eller spredningskorridor. Der skal opsættes paddehegn om arbejdsarealet, der leder padderne uden om arbejdsarealet.
- **Mast 175:** Arbejdsarealet omkring masten ligger i udkanten af en skovbevoksning med en §3-registreret sø i en afstand af ca. 90m nord og et større vejvandsbassin af ca. 150m nordvest. Da det ikke kan udelukkes at bevoksningen bruges som raste- og eller fourageringsområde af bilag IV-padder, skal der opsættes paddehegn langs den nordlige del af arbejdsarealet (nordsiden og delvis øst- og vestsiden).

Ydermere for at tilgodese individbeskyttelsen af øvrige padder opsættes paddehegn følgende steder:

- **Mast 119:** langs den østlige side af arbejdsarealet
- **Mast 120:** langs den sydlige og vestlige side af arbejdsarealet
- **Mast 143:** omkring arbejdsarealet

SGAV er enig i bygherres procedure for både brug og opsætning af paddehegn som beskrevet i miljøkonsekvensrapporten med tilføjelse af følgende vilkår:

- Paddehegnet skal udføres med ombukket overkant, der hindrer padder i at kravle over hegnet.
- Vegetationen må maksimalt være 20 cm høj i en afstand af 0,5 m fra hegnet, så padder ikke kan komme over hegnet via vegetationen.
- Bygherre skal dokumentere brugen af paddehegn. Dokumentationen skal omfatte billedmateriale, angivelse af koordinater og tidspunkter. Dokumentationen skal bygherre opbevare under anlægsfasen, så den kan fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.

SGAV er enig i bygherres generelle procedure for brug af køreplader i projektet og de særlige hensyn der tages i vækstsæsonen (1. marts til 1. oktober), hvis der bliver behov for brug af køreplader i beskyttede naturområder (§ 3 områder). Det supplerende vilkår indebærer:

- Bygherre skal dokumentere brugen af køreplader med før og efter udlæg samt efter fjernelsen i beskyttede naturområder. Dokumentationen skal omfatte billedmateriale, angivelse af koordinater og tidspunkter. Der registreres antal dage for anvendelsen i vækstsæsonen 1. marts-1. oktober og føres

kontrol af at de fastlagte frister i miljøkonsekvensrapporten efterleves. Dokumentation skal kunne fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.

og endeligt følger med denne undtagelse vilkåret om:

at den resterende del af renoveringsarbejdet med reparation af i alt 128 mastefundamenter uden asbest og udskiftning af mast 206 i Natura 2000-området H98 afventer til der foreligger en endelig § 25-tilladelse til det samlede projekt.

Begrundelsen for afgørelsen

Efter miljøvurderingslovens § 4, stk. 4, kan et projekt omfattet af bilag 1 eller 2 i undtagelsestilfælde helt eller delvis fritages fra lovens bestemmelser om miljøvurdering, hvis dette vil skade formålet med projektet, forudsat lovens formål opfyldes. Projektet er omfattet af miljøvurderingslovens bilag 1, pkt. 21.

Undtagelsen i miljøvurderingslovens § 4, stk. 4, omfatter ikke høring efter miljøvurderingslovens § 38 om grænseoverskridende miljøpåvirkninger, jf. miljøvurderingslovens § 4, stk. 4. Det er Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurdering, at renoveringsprojektet ikke vil medføre grænseoverskridende miljøpåvirkninger, hvorfor der ikke foretages Espoo-høring i sagen.

Det er Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø vurdering, at betingelserne for at anvende undtagelsesbestemmelsen i miljøvurderingslovens § 4, stk. 4, er tilstede i forhold til at undtage dele af projektet for 400 kV-luftledningsanlægget (1973) mellem Kauslunde og Fraugde på Fyn fra kravet i miljøvurderingslovens § 15, stk. 1. Der er ved vurderingen særligt lagt vægt på, det på grund af renoveringsprojektets nødvendighed og hastende karakter, vil være i strid med offentlighedens interesser, herunder forsyningssikkerheden, ikke at imødekomme ansøgningen om at påbegynde dele af renoveringsarbejdet.

Der stilles supplerende vilkår om udvidet brug af paddehegn ud fra et forsigtighedsprincip af hensyn til beskyttelse af bilag IV-padder, hvis renoveringsarbejdet udføres indenfor paddernes aktive periode 1. februar til 31. oktober, således at der forhindres drab af individer ved at holde potentielt forekommende padder ude af arbejdsarealerne ved mast: 93, 96, 128, 132, 137, 142, 151, 163, 174 og 175 samt individbeskyttelsen af øvrige padder ved mast: 119, 120 og 143.

Der stilles supplerende vilkår til brugen og udformning af paddehegn med dokumentation af den midlertidige anvendelse, både i forhold til placering, udformning, pleje og tilsyn for at sikre hegnet er intakt og lever op til dets formål. Der stilles tillige vilkår om dokumentation af den midlertidige anvendelse af køreplader i beskyttede naturområder (§ 3 områder) i vækstsæsonen (1. marts til 1. oktober) for at tage særlige hensyn til arter og naturtyper, så de ikke bliver skadet, forringet eller ødelagt under de midlertidige anlægsaktiviteter og efterlever de i miljøkonsekvensrapporten fastlagte frister i antal dage for brug af køreplader.

Endeligt stilles i vilkåret for undtagelsen, at den resterende del af renoveringsarbejdet med reparation af i alt 128 mastefundamenter uden asbest og udskiftning af mast 206 i Natura 2000-området H98 afventer til der foreligger en endelig § 25-tilladelse til det samlede projekt.

Lovgrundlag

Det følger af miljøvurderingslovens § 4, stk. 4, at et projekt omfattet af bilag 1 eller 2 i undtagelsestilfælde helt eller delvis kan fritages fra lovens bestemmelser om miljøvurdering, hvis dette vil skade formålet med projektet, forudsat at lovens formål opfyldes. Fritagelsen gælder dog ikke høringer over grænseoverskridende

miljøpåvirkninger, jf. miljøvurderingslovens § 38. Bestemmelsen implementerer VVM-direktivets² artikel 2, stk. 4.

Bestemmelsen i lovens § 4, stk. 4, suppleres af miljøvurderingsbekendtgørelsen³ § 9, stk. 1, hvoraf følger, at VVM-myndigheden ved vurderingen efter lovens § 4, stk. 4, skal undersøge, om der bør foretages en miljøvurdering, som ikke opfylder alle krav til miljøvurdering, men som er i overensstemmelse med lovens formål. Af bestemmelsens stk. 2, fremgår dertil:

”Ved vurderingen efter stk. 1 skal VVM-myndigheden

- 1) stille alle oplysninger, jf. lovens § 35, stk. 4, indhentet som led i den vurdering, der er gennemført efter stk. 1, oplysninger vedrørende afgørelse om at indrømme undtagelsen samt grundene til, at den er blevet indrømmet, til rådighed for offentligheden, og*
- 2) forud for tilladelsen underrette EU-Kommissionen om begrundelsen for den indrømmede undtagelse samt give EU-Kommissionen de oplysninger, som VVM-myndigheden i givet fald stiller til rådighed for egne statsborgere.*

Ministeren for Grøn Trepert kontakter EU-Kommissionen, jf. miljøvurderingsbekendtgørelsens § 9, stk. 3. Kriterierne i miljøvurderingsbekendtgørelsens § 9, stk. 1-2, implementerer VVM-direktivets artikel 2, stk. 4, litra a - c.

For at kunne anvende undtagelsesbestemmelsen i § 4, stk. 4, skal der være tale om et undtagelsestilfælde. Anvendelsesområdet for undtagelser fortolkes indskrænkende af EU-domstolen, jf. blandt andet C-287/98 hvor EU-domstolen har udtalt, at *”direktivets artikel 1, stk. 5, dels må fortolkes under hensyn til direktivets formål, dels må fortolkes indskrænkende, da den begrænser direktivets anvendelsesområde”*.⁴

EU-Domstolen har i sag C-411/17 slået fast, at behovet for at sikre forsyningssikkerheden for elektricitet kan betragtes som et undtagelsestilfælde. Domstolen udtalte dog samtidig, at medlemsstaterne skal godtgøre/dokumentere, at risikoen for denne forsyningssikkerhed er rimeligt sandsynlig, og at det påtænkte projekt er tilstrækkeligt hastende til at begrunde, at vurderingen ikke skal foretages.

En undtagelse efter miljøvurderingslovens § 4, stk. 4 vil ikke være berettiget alene med den begrundelse, at der er tale om et undtagelsestilfælde. Bestemmelsen vil derfor ikke finde anvendelse i det tilfælde, hvor de faktorer, der gør det til et undtagelsestilfælde, ikke er til hinder for den fulde overholdelse af loven. Undtagelsen skal med andre ord være forbundet med den manglende mulighed for at opfylde alle lovens krav uden at

² Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92/EU af 13. december 2011 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (VVM-direktivet), EU-Tidende 2012, nr. L 26, side 1, og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/52/EU af 16. april 2014 om ændring af direktiv 2011/92/EU af 13. december 2011 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet, EU-Tidende 2014, nr. 124, side 1.

³ Bekendtgørelse nr. 1608 af 09 december 2024 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter med senere ændringer jf. ændringsbekendtgørelse nr. 430 af 02/05/2025 vedr. ændring af bekendtgørelse om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter.

⁴ EU's vejledning af 14.11.2019 om anvendelsen af undtagelser i henhold til artikel 1, stk. 3, og artikel 2, stk. 4 og 5, i direktivet om vurdering af indvirkningen på miljøet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92/EU som ændret ved direktiv 2014/52/EU), afsnit 3,5 (EU's undtagelsesvejledning) samt VEJ nr. 9093 af 21/02/2024 Vejledning til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

kompromittere projektets formål.⁵ Det er således et krav, at gennemførelse af en miljøvurdering vil skade formålet med projektet.

Omstændighederne omkring et undtagelsestilfælde skal være af en sådan karakter, at det er umuligt eller uigennemførligt at overholde alle lovens krav til en miljøvurdering af et konkret projekt, dvs. udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport, fremlæggelse af oplysninger, gennemførelse af høringer, hensyntagen til resultaterne af miljøvurderingen, formidling af oplysninger om den afgørelse, der træffes efter vurderingen, og sikring af adgang til klage og domstolsprøvelse.

Dertil skal det være kontraproduktivt med hensyn til projektets formål, som hvis et projekt skal godkendes og gennemføres så hurtigt, at der ikke er tid til at udarbejde alle de miljøoplysninger, der kræves i henhold til lovens § 20, eller til at gennemføre en offentlig høring, jf. lovens § 35, inden der træffes afgørelse efter § 25 om at tillade projektet.

.1. Afgrænsning af projekt

Ved behandling af sager efter miljøvurderingsloven skal der ved sagens begyndelse foretages en afgrænsning af projektet. Der foreligger en afgrænsningsudtalelse af den 23. november 2021, og på baggrund af denne har bygherre udarbejdet en miljøkonsekvensrapport for det konkrete projekt, revideret den 9. juli 2025.

Undtagelse af en del af projektet efter miljøvurderingslovens § 4, stk. 4 omfatter;

- udskiftning af i alt 182 gamle master herunder isolatorer, ledere og jordtråde til nye master, isolatorer, ledere og jordtråde med samme funktion og overordnede udseende
- renovering af i alt 52 mastefundamenter, hvor der skal fjernes asbest fra soklerne, før der arbejdsmiljømæssigt må ske udskift af de tilhørende master. Der er tale om:
17 master i Middelfart Kommune: 74, 77, 78, 79, 80, 82, 85, 88, 91, 93, 98, 100, 103, 109, 111, 114, 119
5 master i Assens Kommune: 120, 121, 122, 127, 134
30 master i Odense Kommune: 170, 171, 172, 173, 191, 195, 196, 197, 199-211, 213, 214, 217, 219, 230, 232, 233, 234, 238
- nystøbning af fundamenter før udskiftning af to master med nye master. Der er tale om 151 og 236A
- arbejdsarealer på (ca. 3.500 m²) ryddes, klargøres og belægges med køreplader

Energinet oplyser, at *”Renoveringen tager ca. 10-16 måneder og gennemføres med to hold, der arbejder parallelt. Som udgangspunkt starter begge entreprenører arbejdet i vest i august og arbejder sig mod øst. På den enkelte lokalitet vil der blive arbejdet i 8-10 dage, fordelt over en periode på 2-3 måneder. Selve nedtagningen af den gamle mast og opsætningen af den nye mast sker typisk på en dag for hver masteplacering. Lederen vil være i luften (hængende midlertidigt på kraner), mens masten skiftes og bliver fastgjort på den nye mast så snart denne er sat op”.*

Endvidere oplyser bygherre, at *” Den del af renoveringen der vedrører udskiftning af master, isolatorer, ledere og jordtråde indebærer, at der ryddes opvækst og udlægges køreplader på ca. 3.500 m² ved hver af de 182 master som skal udskiftes og laves en kørevej ind til masten. Herudover vil der være 10-20 øvrige kørepladebelagte arealer i samme størrelsesorden, som anvendes til trådtrækning, beredskabsmaster og*

⁵ EU's vejledning af 14.11.2019 om anvendelsen af undtagelser i henhold til artikel 1, stk. 3, og artikel 2, stk. 4 og 5, i direktivet om vurdering af indvirkningen på miljøet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92/EU som ændret ved direktiv 2014/52/EU), afsnit 3,5 (EU's undtagelsesvejledning) samt VEJ nr. 9093 af 21/02/2024 Vejledning til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

lignende. I forbindelse med arbejdet vil der være kørsel til og fra arbejdspladserne med kraner, lifte, materiel og persontransporter”.

SGAV har tidligere vurderet, at der er tale om ét samlet projekt. Da den ansøgte påbegyndelse af renoveringen er en del af det samlede projekt, vil en påbegyndelse af renoveringen forudsætte en undtagelse af dele af projektet efter miljøvurderingslovens § 4, stk. 4.

.2. Undtagelse fra miljøvurderingsloven, jf. miljøvurderingslovens § 4, stk. 4 og miljøvurderingsbekendtgørelsens § 9, stk. 1-3.

SGAV har på baggrund af Energinets ansøgning (revideret den 9. juli 2025) foretaget en vurdering af, om betingelserne for at anvende undtagelsen i miljøvurderingslovens § 4, stk. 4, er opfyldt for renoveringsprojektet af 400kV-luftledningsanlæg (1973) mellem Kauslunde og Fraugde på Fyn.

Efter miljøvurderingslovens § 4, stk. 4, jf. miljøvurderingsbekendtgørelsens § 9, stk. 1, skal følgende betingelser være opfyldt, før et projekt kan undtages helt eller delvist:

- a. der er tale om et undtagelsestilfælde og at gennemførelse af en miljøvurdering vil skade formålet med projektet,
- b. det er en forudsætning at formålet i loven opfyldes og det skal vurderes, om der kan foretages en anden form for vurdering.

SGAV vurderer, at hver af betingelserne for at anvende undtagelsesbestemmelsen i § 4, stk. 4 er opfyldt for renoveringsprojektet 400kV-luftledningsanlæg (1973) mellem Kauslunde og Fraugde på Fyn. Redegørelse og begrundelse herfor følger nedenfor.

.2.1. Undtagelsestilfælde og gennemførelse vil skade formålet med projektet

En undtagelse kan alene gives, når der er tale om et undtagelsestilfælde, som er til hinder for den fulde overholdelse af miljøvurderingsloven. Undtagelsen skal således være forbundet med den manglende mulighed for at opfylde alle lovens krav uden at kompromittere projektets formål.

Behovet for at sikre forsyningssikkerheden for elektricitet kan i almindelighed betragtes som et 'undtagelsestilfælde', men det skal dokumenteres, at risikoen for forsyningssikkerheden er rimeligt sandsynlig og at det pågældende projekt er tilstrækkeligt hastende til at begrunde, at vurderingen ikke skal foretages.⁶

Energinet oplyser, at der løbende er gennemført undersøgelser (2021, 2023 og 2025) af tilstanden af luftledningsanlægget for at sikre, at tilstanden er acceptabel. Undersøgelserne har vist, at forbindelsen kun med sikkerhed kan holdes forsvarligt i drift frem til 1. november 2026. På grund af fremskreden tæring af metallet i master og ledere kan det ikke garanteres, at 400 kV-luftledningsanlægget fra 1973 vil kunne klare den lovbestemte islast efter denne dato. Lovgivningen (stærkstrømsreglementet og elsikkerhedsloven) sikrer, at isbelægnings på lederne og dermed ekstra vægt, ikke medfører risiko for, at master vælter på grund af øget træk. For at kunne leve op til lovgivningen kan Energinet allerede i forsommeren 2026 være nødsaget til, at tage luftledningsanlægget ud af drift og påbegynde nedtagning af lederne. Dette for at sikre mod en mulig risiko for omgivelserne efter 1. november 2026 som følge af svigt i primært masternes bærende konstruktioner som følge af træk fra lederne.

Som begrundelse for at der er tale om et undtagelsestilfælde, og at gennemførelse af en miljøvurdering vil skade formålet med projektet, har Energinet navnlig anført, at såfremt 400 kV-luftledningsanlægget fra 1973

⁶ jf. hertil EU-Domstolens dom i sag C-411/17 Inter-Environnement Wallonie og Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, pr. 97 og 101.

mellem Kauslunde og Fraugde ikke renoveres inden anlæggets restlevetid er opbrugt og derfor må tages ud af drift af sikkerhedsmæssige hensyn, vil elforsyningssikkerheden på Fyn blive ekstraordinært reduceret. Energinet henviser til, at analyseforudsætningerne fra 2023 viser, at elforbruget på Fyn vil være 1,15 GW i 2026, men uden 400 kV-luftledningsanlægget mellem Kauslunde og Fraugde vil kapaciteten kun være ca. 1 GW. Desuden er luftledningsanlægget direkte forbundet med Storebæltsforbindelsen. Det betyder, at i det tilfælde, hvor luftledningsanlægget tages ud af drift, vil der ske store begrænsninger i transitteringen af effekt fra Jylland til Sjælland. Endelig henvises til at kravene til elforsyningssikkerheden nødvendiggør, at det i perioden hvor renoveringsarbejdet pågår skal være muligt at sætte anlægget i drift igen inden for 2-6 dage. Hvis Energinet i foråret 2026 bliver nødt til at tage anlægget ud af drift for at påbegynde nedtagning af ledere, vil hurtig idriftsættelse af forbindelsen ikke være mulig.

Ifølge Energinet er det kun så længe 400 kV-luftledningsanlægget fra 1973 er tilstrækkeligt stabilt, at det vil være muligt at kunne koble forbindelsen ind i driften igen, hvis der under renoveringsarbejdets udførelse skulle vise sig en for Danmark akut elforsyningssituation (f.eks. en højspændingsfejl i transmissionsnettet, markante ændringer i forbrug eller produktion). Denne mulighed og ekstra forsyningssikkerhed i elnettet på tværs af landet vil Energinet ikke være garanteret, hvis renoveringsarbejdet udsættes yderligere. Energinets seneste undersøgelse af luftledningsanlægget i år har vist en forværret situation af anlæggets metaltræthed. Som bygherre påpeger med respekt for både sikkerheden ved anlægget og for forsyningssikkerheden generelt, kan det vise sig nødvendigt allerede i forsommeren 2026, at *"tage anlægget ud af drift og påbegynde nedtagning af lederne. Dette for at sikre mod en mulig risiko for omgivelserne efter 1. november 2026 som følge af svigt i primært masternes bærende konstruktioner som følge af trækket fra lederne"*.

Energinet har desuden vedlagt en udtalelse fra Energistyrelsen (bilag 2), som er overordnet myndighed for forsyning, herunder elforsyningssikkerhed. Det fremgår af udtalelsen af 14.05.2025, at *"Energistyrelsen har vurderet problemstillingen, og anbefaler af hensyn til elforsyningssikkerheden på Fyn og for udnyttelsen af den elektriske storebæltsforbindelse, at Energinet kan påbegynde anlægsarbejder før en fuld tilladelse fra § 25 i miljøbeskyttelsesloven foreligger"*.

SGAV har på baggrund af Energinets ansøgning, herunder navnlig Energistirelsens ovennævnte udtalelse vurderet, at påbegyndelsen af renoveringen er af afgørende betydning for opfyldelse af projektets samlede formål at vedligeholde og sikre den danske elforsyningssikkerhed. Der lægges særligt vægt på projektets størrelse, dets afgørende betydning for strømforsyningen på tværs af landet, og at det på grund af projektets nødvendighed og hastende karakter vil være i strid med offentlighedens interesser, herunder forsyningssikkerheden og den strategiske interesse i vedvarende energiforsyning, ikke at imødekemme ansøgningen om at påbegynde renoveringen forud for miljøvurderingen af det samlede projekt, ligesom det vil udgøre en væsentlig trussel mod elforsyningssikkerheden på nationalt plan. Det vurderes på den baggrund, at der er tale om et undtagelsestilfælde, og at gennemførelse af en miljøvurdering af det samlede projekt forud for påbegyndelsen af renoveringen, vil skade formålet med projektet.

.2.2. Lovens formål og en anden form for vurdering

En forudsætning for at anvende undtagelsesbestemmelsen i lovens § 4, stk. 4, når ovenstående betingelser er opfyldt er at lovens formål, jf. miljøvurderingslovens § 1, opfyldes. Dette skal sikre, at det grundlæggende mål, der er fastsat i VVM-direktivet, ikke undergraves⁷.

Opfyldelse af formålet med loven betyder, at projekter, der sandsynligvis får væsentlige indvirkninger på miljøet, undergives et krav om tilladelse og en vurdering af deres indvirkninger på miljøet, inden der gives tilladelse⁸.

⁷ EU's undtagelsesvejledning, afsnit 3.10 og 3.11

⁸ VEJ nr. 9093 af 21/02/2024 Vejledning til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Da der findes undtagelsestilfælde, hvor minimumskravene til miljøvurderingsprocessen ikke kan opfyldes, betyder det, at miljøvurderingsmyndigheden i disse tilfælde i stedet skal sikre, at kravene i miljøvurderingsbekendtgørelsens § 9 (VVM-direktivet art 2, stk. 4, litra a)-c) overholdes, herunder at miljøvurderingsmyndigheden skal undersøge, om der bør foretages en miljøvurdering, som ikke opfylder alle lovens krav til miljøvurdering, men som er i overensstemmelse med lovens formålsbestemmelse i § 1.⁹ Det bemærkes, at EU-domstolen i sag C-411/17 har udtalt, at disse forpligtelser ikke udgør rene formalia, men er forpligtelser med henblik på så vidt muligt at sikre overholdelsen af de mål, der søges virkeliggjort ved VVM-direktivet.¹⁰

Efter miljøvurderingsbekendtgørelsens § 9, stk. 1, er det en betingelse for anvendelsen af undtagelsesbestemmelsen, at miljøvurderingsmyndigheden skal undersøge, om der bør foretages en anden form for vurdering end den, som undtagelsesvist ikke kan gennemføres eller kun delvist kan gennemføres efter loven.¹¹

Det fremgår af EU's undtagelsesvejledning¹² at der, i forbindelse med myndighedernes overvejelser om hvorvidt en anden form for vurdering er hensigtsmæssig, skal tages hensyn til målene med loven. Det fremgår endvidere,¹³ at *"Vurderinger kan antage mange forskellige former. Hvis et projekt f.eks. består af flere faser, kan det være hensigtsmæssigt at foretage en delvis miljøkonsekvensvurdering, der kun omfatter nogle af faserne. Mens projektets hastende karakter f.eks. kan hindre opfyldelsen af kravene om miljøkonsekvensvurdering i projektets første fase, kan det være muligt i de efterfølgende faser. Det ville være en forholdsmæssig reaktion på det pågældende undtagelsestilfælde, idet det ville sikre, at direktivets krav blev opfyldt i videst muligt omfang."*

Afgørende for om lovens formål må anses for opfyldt er, at der vurderes på projektets miljøpåvirkninger og offentligheden inddrages på grundlag af byherres foreliggende udkast til den endelige og fulde miljøkonsekvensrapport i henhold til reglerne i miljøvurderingslovens afsnit III for projektet.

Projektet er langt i miljøvurderingsprocessen og styrelsen har således i flere omgange forholdt sig til Energinets udkast til miljøkonsekvensrapport. Rapporten indikerer, at renoveringen kan påbegyndes uden væsentlig påvirkning på natur og miljø. Der er bl.a. lavet vurderinger af korona støj fra anlægget, påvirkninger af landskabet og af kumulative effekter. Vurderinger af Natura 2000- områderne N112 (H96 og F47) og N114 (H98), hvor der udelukkes skade på udpegningsgrundlagene og lokaliteternes integritet. Der udelukkes en negativ påvirkning af fugle på træk over land omfattet af udpegningsgrundlaget for F47. For bilag IV-arter udelukkes en negativ påvirkning af arternes levesteder eller en væsentlig negativ påvirkning af den økologiske funktionalitet for arterne. Det fremgår af rapporten, at renoveringsarbejdet sker udenfor yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter og at der ved renoveringsarbejde inden for paddernes aktive periode vil blive benyttet paddehegn. Af hensyn til bilag IV- arten padde er der behov for afværgeforanstaltninger, under renoveringsarbejdets udførelse, hvilket er en projektforsudsætning. Der er vurderet på beskyttet natur, fredskov, levende hegn og beskyttede diger. Af hensyn til § 3-områdernes plantevækst er der behov for i vækstsæsonen at minimere udlæg af og varighed af brug af køreplader under renoveringsarbejdets udførelse.

SGAV kan på baggrund af den igangværende miljøvurdering af det konkrete projekt ud fra miljøkonsekvensrapporten (revideret den 9. juli 2025) konstatere;

⁹ EU's undtagelsesvejledning, afsnit 3.10 og 3.11

¹⁰ EU's undtagelsesvejledning, afsnit 3.10 og 3.11

¹¹ EU's undtagelsesvejledning, afsnit 3.12

¹² EU's undtagelsesvejledning, afsnit 3.12-3.14

¹³ EU's undtagelsesvejledning, afsnit 3.12-3.14

- at bygherre har forholdt sig til de indkomne høringssvar fra 1. offentlighedsfase og de af styrelsen tidligere afgivet kommentarer til bygherres miljøkonsekvensrapport (ver.1-5),
- at der senest i perioden 2-9. april 2025 er udført supplerende feltundersøgelser af Sweco Danmark A/S af i alt 15 delområder (1-3 master), hvor der er vurderet ift. potentielle raste- og yngleområder for de tre relevante bilag IV-padderarter (springfrø, spidssnudet frø og stor vandsalamander) og som følge deraf kan konstatere at renoveringsprojektet ligger uden for raste- og yngleområder for bilag-IV-padderarterne,
- at der ud fra forsigtighedsprincippet vil blive anvendt paddehegn i paddernes aktive periode under renoveringen
- at hverken habitatområde H96 og fuglebeskyttelsesområde F47 i N 112 eller tilhørende trækfugle over land bliver berørt
- at bygherre i foråret 2025 med Odense Kommune har fået afstemt placering af mast indenfor habitatområde H98 Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved. Masten (206) står i kant af mose ca. 20 m fra Odense Å, ca. 10 m over vandløbskant, på kant af et bevokset areal, og at det kun er det lille arbejdsareal omkring masten, som ligger indenfor habitatområdet og uden præg af naturtypen elle- og askeskov og det vurderes derfor at renoveringsarbejde kan ske i habitatområde H98 uden påvirkning af habitatnaturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget inkl. evt. senere ved behov for gennemførelse af vedligeholdelsesarbejde,
- at Odense Kommune har meddelt, at arbejdet ikke kræver dispensation fra § 3 i naturbeskyttelsesloven,
- at bygherre med Odense Kommune har fået afklaret i marken flere masters placering ift. § 3-områders afgrænsning, og at der som følge heraf er der nu færre master inden for beskyttet natur,
- at flere master (96,88,134,163,192 og 222) stå i beskyttede sten- og jorddiger, men at de berørte kommuner (Middelfart, Assens og Odense Kommune) har meddelt, at den midlertidige påvirkning omkring masterne ifm. renoveringsarbejdets udførelse ikke kræver dispensation efter museumsloven, idet det vurderes at påvirkningen af digerne er mindre og ikke væsentlig, da digerne kun påvirkes helt tæt på de eksisterende mastefundamenter og inden for et område, hvor de pågældende diger tidligere er blevet påvirket og
- at bygherre for at skåne terrænet mest muligt omkring masterne vil udlægge køreplader,
- at bygherre i juni 2025 har udført supplerende feltundersøgelser af naturtyper og arter,
- at bygherre planlægger efter, at renoveringsprojektet først når frem til Odense Å (H98), når § 25-tilladelsen foreligger (marts 2026), at renoveringsarbejdet for de resterende 128 mastfundamenter (uden asbest) forventes med opstart maj 2026 og at det afsluttende arbejde med at trække tråde, jordtråde og ledere forventes afsluttet oktober 2026.

SGAV vil afslutte den fulde miljøvurdering af det konkrete projekt på baggrund af bygherres foreliggende miljøkonsekvensrapport (rev. 31. juli 2025), som fuldt oplyser sagen, og afholde høringen af 2. offentlighedsfase, herunder behandler indkomne høringssvar, før der træffes en § 25-tilladelse til det samlede projekt senest forår 2026. Derved fuldendes miljøvurderingsprocessen med offentlighedens mulighed for at blive inddraget fuldt ud i sagen, før der træffes en § 25-tilladelse til det samlede projekt.

SGAV vurderer, at miljøvurderingsproceduren overholdes trods den nødvendige del af renoveringen påbegyndes, idet det handler om at forebygge, at luftledningsanlægget på grund af ælde kan falde sammen med risiko for alvorlige skader på mennesker og dyr til følge og risiko for manglende elforsyningssikkerheden på tværs af landet. Der lægges særligt vægt på, at der sker miljøvurdering af det samlede projekt i henhold til bestemmelserne i miljøvurderingsloven, herunder at alle relevante miljøpåvirkninger vurderes ligesom alle procestrin i miljøvurderingslovens følges. Der foretages inddragelse af offentligheden, høring af parter m.v.

I forhold til kravet i miljøvurderingsbekendtgørelsens § 9 om ”en anden vurdering”, bemærker SGAV, at hele projektet undergår fuld miljøvurdering, dog med en tidmæssig forsinkelse. SGAV vurderer derfor, at betingelsen er opfyldt og der således ikke er behov for yderligere ”anden vurdering.”

- **Offentliggørelse**

Denne afgørelse med bilag annonceres på www.sgav.dk den 12.08.2025

Efter miljøvurderingsbekendtgørelsen § 9, stk. 2, skal miljøvurderingsmyndigheden i forbindelse med en afgørelse om undtagelse efter miljøvurderingsloven § 4, stk. 4, stille oplysninger til rådighed for offentligheden, herunder oplysninger i forbindelse med den miljøvurdering, der er foretaget, oplysninger vedrørende afgørelsen om at indrømme undtagelsen, samt grundene til, at den er blevet indrømmet. Disse oplysninger fremgår af nærværende afgørelse inkl. bilag, som stilles til rådighed for offentligheden i forbindelse med offentliggørelsen på hjemmesiden for Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø.

Forud for meddelelsen af afgørelsen er der den 07.08.2025 sket underretning af EU-Kommissionen gennem ministeren for grøn trepart, jf. miljøvurderingsbekendtgørelsen § 9, stk. 2 og 3.

- **Høring og høringssvar**

SGAV's udkast til afgørelse om undtagelse er sendt i partshøring i perioden 14.- 30. juli 2025 til de berørte parter. Der er modtaget 5 høringssvar og udarbejdet høringsnotat med skema over høringssvar og bemærkninger af 31. juli 2025 (bilag 4). På baggrund af partshøringen er der ikke kommet høringssvar, som giver anledning til ændringer i konklusionen i SGAV's udkast til afgørelse om undtagelse.

- **Klagevejledning**

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs afgørelse kan indbringes for Ministeriet for Grøn Trepert, departement, Vester Voldgade 123, 1552 København V, mail: mgtp@mgtp.dk, som rekursmyndighed.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs afgørelse kan indbringes for domstolene inden 6 måneder fra afgørelsens offentliggørelse, jf. miljøvurderingsloven § 54, stk. 1.

På www.domstol.dk findes vejledning om at anlægge en retssag ved domstolene.

- **Bilag**

Bilag 1 – Energinets ansøgning om undtagelsen efter miljøvurderingsloven § 4, stk. 4 af den 9. juli 2025

Bilag 2 – Energistyrelsens udtalelse af den 14. maj 2025

Bilag 3 – Energinets udkast til miljøkonsekvensrapport af 31. juli 2025, inkl. bilag 1-3

Bilag 4 – SGAV's høringsnotat af 31. juli 2025